

MEDYA İŞLETMELERİNDE DENETİMİN FİNANSAL YÖNETİMDEKİ ÖNEMİ

Türkân Uğur DÂİ*

Özet

Bu çalışmanın amacı özellikle bağımsız dış denetimin medya işletmelerinde oynadığı rolün önemini araştırmaktır. Medya sektöründeki işletmeler değişik niteliğe sahiptir. Medya yöneticilerinin bu şirketlerin sosyal sorumluluklarını, ekonomik, politik ve toplumsal alanlardaki etkilerini dikkate almaları gerekir. Bağımsız dış denetimin Türkiye'deki medya endüstrisindeki yöneticiler, finansal bilgileri kullananlar, ulusal ve uluslararası yatırımcılar, ortaklar, ulusal ve uluslararası kredi kuruluşları ile müşteriler, devlet ve diğer ilgili gruplar yönünden önemi detaylı şekilde açıklanmıştır. Bir medya holdinginin bağımsız denetimden geçmiş konsolide gelir tablosu ve konsolide bilançosu örnek olarak verilmiştir. Yeni Türk Ticaret Kanunu ve diğer yasal düzenlemelerle uluslararası finansal raporlama standartlarına sağlanan uyum incelenmiştir. Türkiye'deki medya kuruluşlarının iç kontrol sistemleriyle periyodik iç denetim mekanizmalarını geliştirmeye çalışmalarının, hata ve yanlışlıkların önlenmesi kadar etkili bir finansal yönetimin de gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Aslında etkili bir iç denetim sistemi bağımsız dış denetçilerin, denetim sürecinde uygulayacağı prosedürün derinliğini de belirlemektedir. Çağdaş profesyonel yöneticiler iyi bir finansal performans için bağımsız dış denetçilerin hazırladıkları raporlara önem vererek gerekli değerlendirmeleri yaparlar.

Anahtar Kelimeler: Medya İşletmeleri, Finansal Yönetim, Finansal Denetim, Bağımsız Dış Denetim

THE IMPORTANCE OF AUDITING FOR FINANCIAL MANAGEMENT IN MEDIA COMPANIES

Abstract

The aim of this study is to analyze the important role of the independent external auditing for media organizations. The nature of the companies in media sector is different. Their social

* Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Öğretim Üyesi

liabilities and the effects on economic, political, social areas should be taken into account by the managers. The important role of independent external auditing in Turkish media industry for external financial information users, national and international creditors, customers, stockholders, national and international investors, government and other interest groups is explained in detail. The basic financial statements such as the consolidated balance sheet and the consolidated income statement of a media holding subject to external auditing is given as examples. New Turkish Commercial Law and the other related new legal regulations providing international uniform financial reporting standards are also analyzed. It is also mentioned that Turkish media organizations which are recently developing their internal control systems and periodic internal auditing, not only to prevent errors and irregularities, but also to carry out efficient financial management. In fact the efficient internal auditing determines the extent of external auditing procedures to be applied by the independent external auditors. The results of the reports prepared by the independent external auditors are given importance by professional contemporary managers in order to have a good financial performance.

Keywords: Media Companies, Financial Management, Financial Auditing, Independent External Auditing

I. Giriş

Medya, kamuoyu üzerindeki geniş etki gücüyle giderek önemini artırmaktadır. Bu sektördeki işletmelerde de yeni ve maliyeti yüksek iletişim teknolojilerine yatırım yapabilmek için ihtiyaç duyulan mali kaynağı, yani finansmanı sağlayabilmek ve yönetmek, sürdürülebilirliği zor bir süreçtir. Finansmanda iki önemli unsur yöneticiler tarafından sürekli değerlendirilir. Bunlardan birincisi, işletmenin ihtiyacı olan öz ve yabancı kaynağın en uygun şartlarda sağlanması, diğeri de sağlanan kaynakların işletmenin yararına ve amacına uygun biçimde kullanılmasıdır. Medya işletmelerinin finansal ihtiyaçlarını anlamak için finansal akışın şirket içinde ve dışında nasıl olduğunu da anlamak gerekir [1]. Geçmişte olduğu gibi bugün de medyaya finansmanın büyük ölçüde egemen olduğu söylenebilir. Medya endüstrisindeki holdinglerin ulusal ve uluslararası düzeyde rol ve görev alacak yöneticilerinin gazetecilik alanında uzmanlaşmış olmakla birlikte disiplinlerarası bir yaklaşımla ekonomi, işletme, finans ve denetim konularına da hakim, çağdaş, vizyon sahibi kişiler olması önemlidir. Günümüzde önceden olduğu gibi medyadaki holdinglerin, siyasi iktidarlara, reklam verenlerle, okuyucu veya izleyicileriyle, ortaklarıyla, ulusal ve uluslararası yatırımcılarla, banka ve diğer kredi kuruluşlarıyla ilişkileri vardır. Bu bağlamda medya şirketlerinde finans yöneticilerine karar mekanizmalarında yön verecek ve yol gösterecek olan iç kontrol, iç denetim ve özellikle bağımsız dış denetimdir. Diğer paydaşlar için de yönetim tarafından mali tablolar aracılığı ile ortaya konulan finansal bilgilerin ve finansal performansın şeffaf ve güvenilir olması gerekir.

Kamuoyunu aydınlatma, bilgilendirme hatta yönlendirme gibi sosyal sorumluluklarını yerine getirirken, gazetecilik mesleğinin ilkelerine uygun, etik değerlerden ödün vermeyen bir yaklaşım ancak güçlü bir finansal yapıya sahip olmakla mümkündür. Bu yapının sürdürülebilirliği halka açık olan ve bağımsız denetim zorunluluğu olan medya holdinglerinde yeni yasal düzenle-

melerin de işlerlik kazanmasıyla birlikte daha iyi gerçekleştirilebilir. Böylece uluslararası standartlarda, şeffaf, güvenilir, kredibilitesi artmış kuruluşlar olmaları mümkün olacaktır.

Bu çalışmada medya işletmelerinde denetimin finansal yönetimdeki rolü ve önemi incelenmiştir. Medyadaki holdinglerin finansal yönetimine ilişkin kısa açıklamadan sonra konsolide finansal tablolar ile ilgili bilgi verilmiştir. Medya işletmeleri ve denetim konusu incelenerek, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları anlatılmış ve Türk Ticaret Kanunu'ndaki yeni düzenlemelere ilişkin bilgiler verilmiştir. Bağımsız dış denetimin diğer üç sacayağı olan denetim komitesi, iç kontrol sistemi ve iç denetimin önemi vurgulanarak Türkiye'de medya işletmelerinde bağımsız dış denetim anlatılmıştır. Sonuç olarak medya yöneticilerinin sadece editoryal değil denetim alanında da asgari fikir sahibi olması veya en azından bu konuda bilgili kişilerin danışmanlığından yararlanmasının önemine değinilmiştir.

II. Medya İşletmeleri ve Finansal Yönetim

Medya sektörü Türkiye ekonomisinde bazı sektörlerle göre daha az paya sahip olsalar da ekonomiyi etkileyen, hatta zaman zaman ekonomiye yön veren holdingleri içinde barındırmaktadır. Medya işletmelerinin tarihsel süreç içinde önemli gelişmeler göstererek büyük birer endüstri kuruluşu haline gelmeleri, çok ortaklı sermaye yapısına kavuşmuş olmaları, bu işletmelerin kurumsallaşarak çağdaş yönetim ilkeleri ile profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmesini gerekli kıldığı gibi, işletmeciliğin dinamik ve önemli alanlarından biri olan ve doğru finansal kararların alınmasında etken olan denetimin önemini de ortaya koymuştur. Medya işletmelerinde, sektördeki yoğun rekabet, pahalı teknoloji kullanımı nedeniyle artan maliyetler, günümüz piyasalarındaki dalgalanmalar ve küresel ekonomik krizlerin yarattığı tehdit dikkate alındığında, finans yöneticisinin bu işletmelerdeki karar mekanizmalarındaki önemi daha da artmaktadır. Medya sektöründeki işletmelerin özelliği gereği ayakta kalma mücadelesinde ve ekonomik bağımsızlığında en önemli etken güçlü bir finansal yapıya sahip olmalarıdır.

Kamuoyunu doğru ve objektif olarak aydınlatma ilkesi gereği sosyal sorumluluğu olması dolayısıyla medya işletmeleri kamusal görevleri ile ön planda görülse de, işletme olmanın gereği kâr elde etmek, pazar payını artırmak, daha çok reklam alarak finansal yapılarını güçlendirmeyi hedeflemek zorundadır. Bu hedeflere ulaşmak için yaptığı faaliyetler ve aldığı yatırım kararları hususunda çeşitli riskler söz konusudur. Yatırım kararları alırken işletmenin ihtiyacı olan öz ve yabancı kaynak dengesini, ekonomik konjonktürü de dikkate alarak en uygun koşullarda oluşturması gerekir. Medya işletmelerinde hızlı ve kaliteli yayınlar yapabilmek için gerek duyulan yeni iletişim teknolojilerinden yararlanabilmek, büyük sermayenin finans gücüyle gerçekleştirilir. Genel olarak işletmeler iyi bir finansal yönetimle kârlarını maksimize etmeye çalışsalar da bazı sosyal sorumlulukları olduğunu dikkate alırlar ve dış çevreden etkilenirler [2]. Bu durum medya işletmeleri için sosyal sorumluluk anlamında da, dış çevreden etkilenme yönünden de çok daha anlamlıdır. Medya işletmelerini diğer işletmelerden farklı kılan iç ve dış baskı gruplarının taleplerine daha açık oluşudur. Bu gruplar; kredi verenler, hissedarlar, reklam verenler, izleyiciler, okuyucular, uluslararası yatırımcılar, siyasi otorite ve sendikalardan oluşmaktadır. İç ve dış risklerin önceden saptanması, etkin bir finansal yönetim sisteminin kurulmasını, bu sistemden üretilen finansal tabloların etkili denetim mekanizmalarından geçmesine bağlıdır. Çağdaş işlet-

me yönetiminin önemli ölçüde temellerini, finansal kararların bir anlamda lisanı olan finansal muhasebe, maliyet muhasebesi ve finansal denetim oluşturur. Bu temeller yönetim kademelelerinde karar süreçlerinin etkinliğini artırır. Medya işletmelerini diğer işletmelerden ayıran diğer fark, çift müşteri ilişkisi içinde faaliyette bulunmalarıdır. Gazete ve dergi işletmeleri, faaliyetleri gereği tiraja bağlı satış gelirlerinin yanında, ilan ve reklam geliri ile reel sektör ilişkisine de açıktır. Küreselleşmenin getirdiği bir sonuç olan rekabet koşulları ve azalan kâr marjı, maliyet kontrolünün önemini her geçen gün artırmaktadır. Medya işletmelerinde maliyetlerin saptanması ve yönetilebilirliği karşılaştırılabilir olması ile mümkündür. Finansal analizin karşılaştırma konusu mali tablolarla sunulan bilgilerdir.

III. Medya İşletmeleri ve Finansal Tablolar

Medya holdinglerinin konsolide finansal tablolarının hem dönemlerarası karşılaştırılması, hem de sektör içindeki diğer holdinglerin konsolide finansal tabloları ile karşılaştırmasına olanak sağlaması, bu kuruluşların birçoğunun halka açık ve şeffaf olmasını anlamlı kılar. Finansal tablolar yönetimin emrine verilen kaynakların nasıl ve ne şekilde kullanıldığını da gösterir. Bilanço ve gelir tablosu gibi finansal durumun göstergesi olan temel tablolar yanında, bu tabloların yorumlanmasına yardımcı olan fon akım tablosu, nakit akım tablosu, kâr dağıtım tablosu, öz kaynaklar değişim tablosu, satışların maliyeti tablosu gibi ek tablolar vardır. Bilanço işletmenin belli bir tarihteki varlıklarını (mevcutlar + alacaklar), kısa ve uzun vadeli borçlarını (yabancı kaynaklar) ve öz sermayesini, yani belli bir andaki mali durumunu gösteren bir tablodur. Bilanço statiktir. Buna karşılık gelir tablosu dinamik ve belli bir hesap döneminde yapılan işlemler sonucunda elde edilen gelir ve giderleri birbirleriyle bağlantılı ve detaylı şekilde düzenleyen ve işletme kâr veya zararını saptayan bir tablodur [3]. Belli bir tarihe göre kuruluşlarca düzenlenmiş bilanço veya gelir tablosu, ana kuruluşlarda konsolide mali tablolar esas alınır. Konsolide bilançolar, kuruluşun bağlı ortaklıkları, iştirakleri ile kendi bilançosunun birbiriyle olan borç ve alacak ilişkilerinin ve sermaye bağlantılarının giderilmiş toplamıdır. Bir ana kuruluş ve buna bağlı bir ortaklık veya iştiraklerin mevcut olduğu durumlarda grubun konsolide tabloları, ayrı ayrı düzenlenen tablolardan daha anlamlıdır. Aşağıda bir medya holdingine ait bağımsız denetimden geçmiş konsolide bilanço ile konsolide gelir tablosu örneği yer almaktadır [4].

Tablo 1. A Medya Holding A. Ş. 31 Aralık Tarihli Konsolide Bilançosu

VARLIKLAR	
Dönen Varlıklar	406.886.019
Hazır Değerler	141.823.172
Menkul Kıymetler (net)	23.056.445
Ticari Alacaklar (net)	155.918.910
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	38.566.006
Diğer Alacaklar (net)	24.440.185
Canlı Varlıklar (net)	0

Tablo 1. A Medya Holding A. Ş. 31 Aralık Tarihli Konsolide Bilançosu (devamı)

Stoklar (net)	18.002.865
Devam Eden İnşaat Sözleşmelerinden Alacaklar (net)	0
Ertelenen Vergi Varlıkları	0
Diğer Dönen Varlıklar	5.078.436
Duran Varlıklar	562.478.799
Ticari Alacaklar (net)	334.638
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	0
Diğer Alacaklar (net)	0
Finansal Varlıklar (net)	10.762.570
Pozitif/ Negatif Şerefiye (net)	11.332.183
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	15.219.729
Maddi Duran Varlıklar (net)	518.267.349
Maddi Olmayan Duran Varlıklar (net)	1.179.670
Ertelenen Vergi Varlıkları	5.382.660
Diğer Duran Varlıklar	0
TOPLAM VARLIKLAR	969.364.818
YÜKÜMLÜLÜKLER	
Kısa Vadeli Yükümlülükler	105.594.260
Finansal Borçlar (net)	1.473.835
Uzun Vadeli Finansal Borçların Kısa Vadeli Kısımları (net)	5.613.230
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	4.620.935
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0
Ticari Borçlar (net)	49.090.780
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	2.887.857
Alınan Avanslar	1.080.121
Devam Eden İnşaat Sözleşmeleri Hakediş Bedelleri (net)	0
Borç Karşılıkları (net)	26.610.246
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	0
Diğer Yükümlülükler (net)	14.217.256
Uzun Vadeli Yükümlülükler	160.979.232
Finansal Borçlar (net)	39.026.920
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	8.066.629
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0
Ticari Borçlar (net)	78.001.254
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	0

Tablo 1. A Medya Holding A. Ş. 31 Aralık Tarihli Konsolide Bilançosu (devamı)

Alınan Avanslar	0
Borç Karşılıkları	8.470.347
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	27.224.327
Diğer Yükümlülükler (net)	189.755
ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR	111.140
ÖZSERMAYE	702.680.186
Sermaye	416.742.560
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	0
Sermaye Yedekleri	81.270.970
Hisse Senetleri İhraç Primleri	0
Hisse Senedi İptal Kârları	0
Yeniden Değerleme Fonu	0
Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu	0
Özsermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	81.270.970
Kâr Yedekleri	71.894.841
Yasal Yedekler	18.679.778
Statü Yedekleri	0
Olağanüstü Yedekler	52.713.095
Özel Yedekler	0
Sermayeye Eklenecek İştirak Hisseleri ve Gayrimenkul Satış Kazançları	0
Yabancı Para Çevrim Farkları	501.968
Net Dönem Kârı / Zararı	104.157.463
Geçmiş Yıllar Kârı/ Zararları	28.614.352
TOPLAM ÖZSERMAYE ve YÜKÜMLÜLÜKLER	969.364.818

Tablo 2. A Medya Holding A.Ş. 31 Aralık Tarihli Konsolide Gelir Tablosu

ESAS FAALİYET GELİRLERİ	
Satış Gelirleri (net)	632.372.547
Satışların Maliyeti (-)	-423.205.484
Hizmet Geliri (net)	0
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler / faiz+temettü+kira (net)	0
BRÜT ESAS FAALİYET KÂRI / ZARARI	209.167.063
Faaliyet Giderleri (-)	-122.188.491
NET ESAS FAALİYET KÂRI / ZARARI	86.978.572

Tablo 2. A Medya Holding A.Ş. 31 Aralık Tarihli Konsolide Gelir Tablosu (devamı)

Diğer Faaliyetlerden Gelir ve Kârlar	77.724.474
Diğer Faaliyetlerden Gider ve Zararlar (-)	-39.297.200
Finansman Giderleri (-)	-12.720.228
FAALİYET KÂRI/ ZARARI	112.685.618
Net Parasal Pozisyon Kâr/ Zararı	0
ANA ORTAKLIK DIŞI KÂR / ZARAR	1.298.698
VERGİ ÖNCESİ KÂR / ZARAR	113.984.316
Vergiler	-9.826.853
NET DÖNEM KÂRI / ZARARI	104.157.463
HİSSE BAŞINA KAZANÇ	0,25

Mali tabloların işletmenin gerçek durumunu ve faaliyet sonuçlarını doğru ve dürüst, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve yasalara uygun yansıtıp yansıtmadığını saptamak çok önemlidir. Mali tablo kalemlerinin değiştirilmesiyle işletme, olduğundan daha iyi veya kötü gösterilebilir. Bu tür hatalar sonucu mali tablolarda hayali kalemler yer alabilir veya hesaplar olduğundan eksik veya fazla gösterilebilir. Ayrıca var olan kalemlerin mali tablolarda gösterilmemesi gibi muvazaalı işler yapılabilir. Mali tablolarda belirsiz, anlaşılması güç hesap isimleri kullanılırsa veya hesaplar uygunsuz ve karışık biçimde sınıflandırılırsa bilançoda aktif ile pasif, gelir tablosunda da gelir-gider kalemleri birbirlerinden düşülürse mali tablolar açıklıktan uzak olur. Bütün bu bilgisizlik, dikkatsizlik, ihmal veya işletmenin durumunu kasıtlı olarak başka gösterme hususlarının önüne geçebilmek, belli standartların oluşturulması ve bu standartlar çerçevesinde denetimin sağlanmasıyla mümkün olabilmektedir. Finansal tabloların ve faaliyetlerin denetiminde doğruluk şeklindedir. Doğru kabul edilen bilgi, içerik olarak da gerçekleşirse dürüst ve güvenilir olur. Örneğin bir yazılı basın işletmesinde kâğıt önemli bir stok kalemidir. Hesaplarda yer alan stok tutarlarının, fiziksel depolarda da bulunması gerekir.

IV. Medya İşletmeleri ve Denetim

Picard, piyasaların, üretici ve tüketici tercihlerinin, iş gücü, finansal performans gibi daha birçok ekonomik parametrenin haberciliği, medya endüstrisindeki işletmeleri etkilediği kanaatinde [5]. Ancak özellikle ülkemizde ekonomi ve medya sürekli olarak birbirleriyle karşılıklı etkileşim içinde bulunmuşlardır. Medyanın sahip olduğu kamuoyunu bilgilendirme, şekillendirme, yönlendirme ve denetleme gücü büyük sermayenin gücüne güç katarak, piyasaları, hükümetleri ve halkı etkilemekte önemli rol oynamıştır. Bir kısmı hisseleri halka açık olan ve borsada işlem gören medya kuruluşlarının, okuyucularına, hissedarlarına, topluma karşı sorumlulukları artmış ve finansal yönden şeffaf olma zorunluluğu daha da önem kazanmıştır. Bu nedenle finansal denetim kapsamında işletme yönetimleri tarafından ortaya koyulan beyanlar, finansal tablolar ve bilgiler çok önemlidir.

Denetim, belirlenmiş kriterler sonucunda bir yargılama ve karşılaştırma faaliyeti içerir. Denetim faaliyetinin amacına uygun, yeterli miktarda delil ve kanıt toplamak ve değerlendirmek gerekir. Böylece denetlenen bilgilerin kriterlere ne derece uygun olduğu belirlenir ve raporlanır. İşletme içi denetçiler tarafından elde edilen kanıtlara oranla bağımsız denetçilerin elde ettiği kanıtlar daha güvenilirdir [6]. Genel olarak işletmelerde planlanan amaçlara ulaşıp ulaşılmadığının saptanması anlamına gelen denetimin bünyesinde birçok faaliyet yer almakla birlikte denetim denildiğinde genellikle finansal denetim anlaşılmaktadır. Finansal denetimin kısa dönemde amacı finansal tabloların güvenilirliğini araştırmak, uzun vadede ise yönetim kademelerine finansal tablolara ilgili tahmin, analiz, rapor hazırlama gibi konularla ilgili geleceğe dönük kararların saptanmasında yol göstermektir.

Medya işletmeleri yönünden de yatırımcıların bilgilendirilmesi, toplumun çıkarlarının korunması dikkate alındığında, denetim mesleği ile ilgili uygulamalar, standartlar ve yasal düzenlemelerin önemi ortaya çıkmaktadır. Finansal denetim faaliyetleri çeşitli kriterlere göre sınıflandırılabilir. Denetim faaliyeti gerçekleştirenlerin bağlı oldukları yapıya göre dış denetim (bağımsız denetim), iç denetim ve kamu denetimi olarak sınıflandırılır. İşletme içi finansal denetim, işletmenin kendi personelinin yürüttüğü ve işletmenin muhasebe sisteminden çıkan bilgi ve raporların özellikle temel finansal tabloların muhasebe ilkeleri yönünden doğru ve güvenilir olmasını sağlayacak bütün faaliyetleri kapsar. İç denetçiler işletmenin bütün bölümleri konusunda bilgilidirler. İç finansal denetim mali ve diğer işlevlerini yönetime yapıcı ve koruyucu hizmet sağlama amacına yönelik olarak da yerine getirir. İşletme dışı finansal denetimde bağımsız denetçiler, işletmenin finansal tabloları hakkında, ortaklarına, kredi veren mali kuruluşlara, kredi ile mal satan diğer işletmelere, işletmenin içindeki ve dışındaki ilgililere işletmenin finansal durumu hakkındaki görüş ve düşünceleri bağımsız olarak belirterek halka açık medya işletmelerinin finansal durumunu kamuoyu ile paylaşmış olurlar. Bağımsız denetçiler denetim mesleğinde bilgili ve uzman kişiler olup hazırladığı raporları ve onayladığı finansal tabloların genel kabul görmüş denetim ilke ve standartlarına uygunluğunu teyit ederler.

İşletme yönetimlerinin taraflı bilgi sunma olasılığı vardır. Bazı finansal bilgiler yeterince açıklığa kavuşmamış olabilir veya sunulmayan finansal veriler bulunabilir. Dördüncü güç olarak adlandırdığımız medya sektöründeki işletmeler için bağımsız dış denetim, işlevleri itibarıyla diğer işletmelerden daha önemlidir. Bağımsız dış denetim kurumları, denetlediği işletmelerin durumunu işletmenin yöneticilerinden bağımsız olarak ortaya koyarlar. Uluslararası sermayenin özellikle gelişmekte olan ülkelerde yapacağı yatırımlara konu olan işletmeyi veya ortaklık kuracağı yerli işletmeleri objektif olarak tanıması bağımsız dış denetim ile mümkündür. Bankaların müşterilerinin kredibilitesini anlamaları için de bağımsız dış denetim gerekir. Kamuoyu da finansal bilgilerin bağımsız dış denetimden geçmesine önem vermelidir. Böylece kendi çıkarları, güvence altına alınmış olur.

Mevzuat, bağımsız dış denetime bir standart getirerek işletmelerarası karşılaştırmaya da olanak sağlar. Finansal tablolarda gizlenmiş veya ihmal edilmiş durum ve kalemleri ortaya çıkarmak, özellikle gelir tablosunda beyan olunan hususların geçerli ve doğru olup olmadığını ortaya koymak denetçilerin görevidir.

Finansal tablolara ilgilenen çıkar grupları genellikle bilançodan çok, kâr ve zarar durumu ile ilgilenirler. Ancak gelir tablosu hesaplarının denetimi, bilanço hesaplarının denetiminden ba-

ğımsız kabul edilemez. Çünkü bilanço hesaplarıyla gelir tablosundaki hesaplarda meydana gelen hareketler birbirlerini etkilediği gibi finansal tabloların bağımsız dış denetim çalışmalarında da tablolarda yer alan hesapların ayrı ayrı denetlenmesinin uygulanmasının yanı sıra aralarında doğrudan ilişki bulunan hesapların ele alınarak incelenmesi, denetimde etkili ve gerekli bir yöntemdir. Bağımsız dış denetim çıkar gruplarına kaynak hizmeti görür. Örneğin bir medya işletmesinde finansal yapının değiştirilmesi için yöneticilere gerekli verileri temin ederken hata ve hile olasılığının da en aza inmesine olanak sağlar. Banka ve diğer kredi kurumlarına sunulan bilgilerle kredi olanaklarının genişletilmesine ve bu kurumların güvence altına alınmasına katkı sağlar. Vergi idaresi ve diğer kamu kurumlarının yapacakları incelemelere yardımcı olur.

V. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Uniform Financial Reporting Standards)

Dünyanın bir ucundaki bir şirketle diğer bir ucundaki şirketi karşılaştırılabilir kılmak adına standartlar oluşturmak, her ülkenin kendine has mevzuatına tekdüzelik getirmek için önemli çalışmalar yapılmış, bu çalışmalarda henüz yüzde yüz yeknesaklık sağlanamamış olmakla birlikte önemli bir yol katedilmiştir. Bu anlamda Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın ("UFRS") önemi ve yaygınlığı bilinmektedir. Birçok ülke, halka açık şirketleri için raporlama standardı olarak bu standartları benimsemiş, birçoğu ise benimseme yolunda adımlar atmıştır. Özellikle Avrupa ülkelerinin birçoğunda halka açık şirketler için UFRS kullanımı zorunluluk haline getirilmiştir. Dünya çapında bir bağımsız denetim ve danışmanlık şirketi olan PricewaterhouseCoopers'ın faaliyette bulunduğu ülkelerdeki raporlama zorunlulukları üzerine hazırladığı raporda [7] yer alan bilgilere göre, halka açık şirketleri bu standartları benimseyen ülkeler arasında konsolide ve solo mali tablolar için zorunlu, Arnavutluk, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Gürcistan, Yunanistan, İzlanda; sadece konsolide mali tablolar için zorunlu Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Grönland, Macaristan bulunmaktadır.

UFRS'nin tüm dünyada kullanılan bir standart olmasının önünde önemli bir engel ise Amerika Birleşik Devletleri'nde henüz bu standarda geçmeye hazır olunmamasıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde halka açık şirketler hali hazırda Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarına (United States Generally Accepted Accounting Principles-US GAAP) göre raporlama ve açıklama yapmaktadır. ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (Securities And Exchange Commission-SEC), tüm dünyaca kabul edilen, yüksek kalitede, istikrarlı bir şekilde uygulanan tekdüze bir raporlama sistemi olması gerektiğini ve mevcutta bu sisteme en yakın sistemin UFRS olduğunu kabul etmekle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ndeki halka açık şirketlerin bu geçişi nasıl gerçekleştireceği ve ne gibi sıkıntılar doğuracağı üzerine çalışmalar yapmaktadır. Konu üzerinde, SEC çalışanları tarafından hazırlandığı için Personel Raporu ("Staff Report") adını alan bir rapor hazırlanmakta, bu raporun en güncel versiyonunda UFRS'ye geçiş için bir iş planı oluşturulması için çalışılmaktadır.

Raporda altı temel kritik unsur belirlenmektedir;

1. UFRS'nin uygulama ve geliştirilmesinin ABD ulusal raporlama için uygun hale getirilmesi (UFRS'nin kapsayıcılığı, uygulamadaki istikrarlılığı ve yaptırım gücü konularına atıfta bulunmaktadır),

2. Standart Koyucu'nun yatırımcıların lehine olacak şekilde bağımsızlığı (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, IASB'nin yönetim yapısına atıfta bulunmaktadır),
3. UFRS'nin yatırımcılarca anlaşılması ve yatırımcıların eğitimi,
4. Muhasebe standartlarındaki bir değişikliğin etkilerinin ABD kanun yapıcı çevrelerindeki etkileri,
5. Halka açık şirketlerin muhasebe sistemlerini, sözleşme düzenlemeleri, kurumsal yönetim uygulamalarını ve muhtemel yükümlülüklerini hesaplama yöntemlerini değiştirmesinden ötürü büyük küçük tüm etkiler ve son olarak da İnsan Kaynakları'nın tüm bunlara ne kadar hazır olduğu.

SEC'in hazırladığı raporda UFRS'ye geçiş için çözülmesi gereken konular UFRS'ye henüz geçmemiş birçok ülke için de geçerlidir. Standartların mevcut ulusal raporlama standartlarıyla ne kadar örtüştüğü, standartların tarafsızlığı, yatırımcıların UFRS konusundaki bilgi düzeyi, bu geçişin şirketlere getireceği maddi ve insan gücü anlamındaki ek yük ve bunların yanı sıra bu konudaki yetişmiş insan gücü geçişi hızlandıracak ya da yavaşlatacak faktörler olarak belirmektedir.

VI. Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Denetime İlişkin Bazı Düzenlemeler

Yeni Türk Ticaret Kanunu Uluslararası Standartlara uyum sağlamayı amaçlayan bir mali disiplin içerisinde, rekabet eşitliği ve şeffaflık içeren bir yapıyı öngörmektedir [8].

Yeni TTK'nın 397. maddesine göre denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim Kurulunun yıllık faaliyet raporu içerisinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

Denetime tabi olanlar, hazırlanmış olan finansal tabloların denetimden geçip geçemediğini, denetimden geçmiş ise denetçi görüşünü ilgili finansal tablonun başında açıkça belirtmek zorundadır. Bu hüküm yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu için de uygulanır. Denetime tabi olduğu halde denetlenmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir.

Yeni TTK'nın 400. maddesinde denetçi olabilecek kişilerin standartları belirtilmiştir. Denetçi, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetçi veya bağımsız denetim kuruluşu olabilir.

Denetçi, denetleme yaptığı şirkete, vergi danışmanlığı ve vergi denetimi dışında, danışmanlık veya hizmet veremez.

Denetçinin yetkileri TTK'nın 401. maddesinde belirtilmiştir.

Denetçi, yönetim kurulundan, kanuna uygun ve özenli bir denetim için gerekli olan bütün bilgileri kendisine vermesini ve dayanak oluşturabilecek belgeleri sunmasını ister.

Konsolide finansal tabloları çıkarttırmakla yükümlü olan şirketin yönetim kurulu, konsolide finansal tabloları denetleyecek denetçiye; topluluğun finansal tablolarını, topluluk yıllık faaliyet raporunu, münferit şirket finansal tablolarını, şirketlerin yönetim kurullarının yıllık faaliyet raporlarını, bir denetim yapılmış ise ana şirketin ve yavru şirketlerin denetim raporlarını vermek zorundadır.

Denetçinin sorumluluklarına ilişkin bazı düzenlemeler özellikle bağımsız dış denetim yönünden çok önemlidir. Denetçi, yapılan denetim türü, kapsamı, niteliği ve sonuçları hakkında gereken açıklıkta, anlaşılır, basit bir dille yazılmış ve geçmiş yıllarla karşılaştırılabilir olarak hazırlanmış, finansal tabloları konu alan bir rapor düzenler.

Bundan başka ayrı bir rapor halinde yönetim kurulunun, şirketin veya topluluğun durumu hakkındaki yıllık faaliyet raporunda yer alan irdelemeleri, denetçi tarafından, finansal tablolar ile tutarlılığı ve gerçeğe uygunluğu açısından değerlendirilir.

Denetçi, denetim sonucunu görüş yazısında açıklar. Bu yazı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun belirlediği esaslar çerçevesinde, denetimin konusu, türü, niteliği ve kapsamı yanında denetçinin değerlendirmelerini de içerir.

Görüş yazısında, yönetim kurulunun finansal tablolara ilişkin konular bakımından sorumluluğunu gerektirecek bir sebebin mevcut olmadığına, varsa buna işaret edilir.

Denetçi ve özel denetçi, bunların yardımcıları ve bağımsız denetim kuruluşunun denetleme yapmasına yardımcı olan temsilcileri, denetimi dürüst ve tarafsız bir şekilde yapmak ve sır saklamakla yükümlüdürler. Faaliyetleri sırasında öğrendikleri, denetleme ile ilgili olan iş ve işletme sırlarını izinsiz olarak kullanamazlar. Kasten veya ihmal ile yükümlülüklerini ihlal edenler şirkete ve zarar verdikleri takdirde bağlı şirketlere karşı sorumludurlar. Zarar veren kişi birden fazla ise sorumluluk müteselsildir.

Denetçinin bir bağımsız denetim kuruluşu olması halinde sır saklama yükümlülüğü bu kurumun yönetim kurulunu üyelerini ve çalışanlarını da kapsar.

VII. Türkiye’de Medya İşletmelerinde Bağımsız Dış Denetim

Bağımsız dış denetimin en önemli işlevi sermaye piyasası ile olan ilişkisidir. Ancak ulusal ve uluslararası kredi kuruluşlarının ulusal ve uluslararası yatırımcıların, vergilerin doğru tahakkuk etmesi açısından da devletin güvenilir ve doğru bilgilere ihtiyacı vardır. Bir menkul kıymetin halka arzı sırasında yatırımcı işletmenin gerçek finansal durumunun bilgilerine göre kararını verir. Bütün bu hususların sağlıklı bir işlerlik kazanması bağımsız dış denetimden geçmesi ile mümkündür. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) kendilerine bağlı kurumlarda uygulanmak üzere UFRS uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını yürürlüğe koymuştur.

Halka açılacak veya halka açık medya işletmelerinin finansal tabloları uzun zamandan beri bağımsız denetlemeye tâbi tutulmaktadır. Sermaye Piyasası Hukuku kapsamında denetim ve denetim raporları ile ilgili uygulamalar “Sermaye Piyasasındaki Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelikte” yer almaktadır.

Kanun ve yönetmelik denetleme sonucunda denetçilerin “olumlu”, “olumsuz” ve şartlı raporlar düzenleyebileceğini hükme bağlamıştır. Olumlu raporlar finansal tabloların gerçeği yansıttığını, olumsuz raporlar aksini ifade eder. Şartlı raporlar, finansal tabloların güvenilirliğini bozmayacak aksaklıkların var olması halinde düzenlenir.

Ülkemizde bağımsız denetim konusunda düzenleyici otorite olan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu’na göre “bağımsız denetim” kavramı finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve rapora bağlanmasıdır. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu’nun yanı sıra halka açık şirketlerin raporlama kuralları üzerinde söz sahibi bir kurum olan Sermaye Piyasası Kurulu ise bağımsız denetimi tanımlarken aynı tanımın başına “İşletmelerin kamuya açıklanacak veya kurulca istenecek yıllık finansal tablo ve diğer finansal bilgilerinin” ibaresini eklemiştir.

Gerek Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, gerekse Sermaye Piyasası Kurulu’nun bağımsız denetim tanımında yer alan “finansal raporlama standartları” denildiğinde hedef UFRS’nin ülke çapında uygulamaya geçirilmesidir. Bu hedef halka açık şirketler için yaklaşık 10 yıldır büyük oranda yakalanmıştır. 2004 yılından başlayarak halka açık şirketler SPK’nın yayınladığı, kökenini UFRS’den alan kurallara göre mali tablo açıklamakta, bağımsız denetimlerini ise buna uygun olarak yaptırmaktadırlar. Bu şirketler, mevzuat gereği yılsonunda tam kapsamlı bağımsız denetime tabi olmakta, yarıyılı ise sınırlı denetimden geçmektedirler. Şirketlerin birçoğu üç aylık raporlama dönemlerinde denetim görüşü zorunluluğu olmamasına rağmen halka açıklayacağı raporlarını hazırlarken bağımsız denetçilerin bilgisine başvurmaktadır. 10 yıl içindeki gelişimi görmek için halka açık bir şirketin 2000 veya 2003 yılında yayınladığı SPK raporu ile 2013 yılındaki raporuna bakmak yeterli olacaktır. 2004 yılından başlayarak zorunlu olan şirketler (gönüllü başlayanlar 2003’te erken uygulama yapmışlardır.) hem bağımsız denetimde, hem de UFRS raporlamasında her yıl daha kaliteli standart yakalamıştır. Özellikle Kurumsal Yönetim İlkeleri’nin de tüm dünya ve Türkiye’de devreye girmesiyle birlikte her geçen gün kalite ve şeffaflık daha da artmaktadır. Şirketler halka açık olmakla kalmayıp Kurumsal Yönetim Derecelendirme konusunda da yüksek notlar alarak prestij kazanmaktadır.

Halka açık olmayan şirketlerin arasında da gerek ana ortaklarının yerli veya yabancı halka açık bir şirket olması durumunda, gerekse halka açık olmasa dahi ana ortağın isteği üzerine dönemsel olarak bağımsız denetime tabi tutulan şirketler bulunmaktadır. Bu şirketler UFRS, US GAAP veya şirket el kitaplarında yer alan kurallara göre raporlama yapmakta ve denetime tabi tutulmaktadır. Bunun yanı sıra Kredi Derecelendirme Kuruluşlarından değerlendirme almak veya önemli bir yatırım kredisi almak amaçlarıyla da denetimden geçmekte, UFRS kurallarına göre rapor hazırlamaktadırlar. Ancak bu sonuçları sadece ilgili kuruluşlarıyla paylaştıkları için kamuoyunun veya sektörün bu bilgilerden yararlanma fırsatı bulunmamakta, içinde buldukları sektöre objektif toplu veriler oluşturma konusunda katkıları bulunmamaktadır. Bu şekilde denetlenen veya UFRS ve benzeri kurallara göre raporlama yapan şirketlerin yanı sıra bu normlardan çok uzakta yer alan pek çok şirket bulunmaktadır. Bu şirketler sadece vergisel açıdan belli hesaplarını mali müşavirlerce kontrol ettirmekte, denetim veya uluslararası standartlardan çok

uzakta yer almaktadırlar. Ancak son mevzuat gereklilikleri bu şirketleri de bir nebze olsun halka açık şirketlere yaklaşmaya zorlamaktadır. Söz konusu düzenlemelere göre belli kriterlerdeki sermaye şirketleri için bağımsız denetim zorunluluğu getirilmiş, bunun yanı sıra kurumsal internet sitesi kurarak bu sitelerde belli bilgileri bulundurma şartı aranmaya başlanmıştır. Gerek 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu, gerekse Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanan mevzuatın amacı dünya standartlarında bir mali yapıyı yakalamak, yatırım yapılabilir ülke olmanın gereklerini yerine getirmektir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu kapsamında bağımsız denetime tabi olacak şirketler 2012/4213 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenmiş, 23 Ocak 2013 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Bu karara göre, bir şirketin bağımsız denetim kapsamına girmesi için üç şarttan ikisinin varlığı gerekmektedir. Bu şartlar, şirketin varlık büyüklüğünün yüz elli milyon TL ve üzeri olması, yıllık net satış gelirlerinin iki yüz milyon TL ve üzeri olması ve/veya ortalama personel sayısının beş yüz olmasıdır.

Üç şarttan ikisinin varlığı durumunda şirketler, bağımsız denetime tabi tutulacak, hazırlayacakları mali tablolarda “Bağımsız Denetim Yönetmeliğinin” madde 4- g)’sine göre Türkiye Muhasebe Standartlarına uymak durumunda olacaklardır [9].

Bağımsız denetim şartı yazılı basın şirketleri için daha kapsamlıdır. Bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin belirlenmesine dair kararın iki numaralı ekine göre yurt çapında günlük gazete yayımlayan şirketler, üç şarttan ikisini karşıladıkları durumlarda bağımsız denetime tabi olacaklardır. Bu şartlar aktif büyüklüğünün elli milyon TL ve üstü olması, yıllık net satış hâsılatının yetmiş beş milyon TL ve üzeri olması ve/veya çalışan sayısı yüz yetmiş ve üstü olmasıdır. Gazete yayımcısı olan şirketler, bu kararda Kamu Kurumu veya benzeri kuruluşlarla aynı listede bulunmaktadır. Burada kanun koyucular gazeteleri daha şeffaf olmaya zorlamaktadır. Kamu yararı açısından, toplumu yönlendirme açısından önemli bir misyona sahip gazetelerin öncelikle kendilerinin kurallara uygun davranıyor olması önemlidir.

Bunun dışında bağımsız denetim ile bağlantısı da olan diğer denetim unsurları, Denetim Komitesi, İç Kontrol Sistemi ve İç Denetimdir. Denetim komitesi, yönetim kurulu adına iç ve dış denetim sürecinin etkinliğini, katma değerini, muhasebe, mali raporlama ve iç kontrollerin işleyişi ve yeterliliğini gözetim işlevine sahip komitedir. Genellikle üyelerinin şirkette icra görevi bulunmayan, ancak muhasebe, risk yönetimi, denetim ve şirket faaliyetleriyle ilgili teknik konularda bilgi, yetkinlik ve deneyime sahip olan, şirketin tabi olduğu ulusal ve uluslararası mevzuatı bilen kişilerden oluşması gerekmektedir [10]. Elbette şirket büyüklüğü, kültürü, halka açık olup olmama durumu gibi faktörler bu komitenin olup olmamasında belirleyicidir. Halka açık olan şirketler için denetim komitesi bulunması zorunlu iken halka açık olmayan şirketler için bu komitenin bulunması bir zorunluluk değildir. Bir şirket için denetim komiteleri önemli bir unsurdur. Ancak iç kontrol ve iç denetim, özellikle de şirket büyüklüğüne bağlı olarak olmazsa olmazdır. Bağımsız denetimin genel standartları arasında iç kontrol sisteminin incelenmesi bulunmaktadır. İç kontrolün bulunmadığı durumda, bağımsız denetçi çok daha fazla mesleki şüphecilik yönünü dikkate alacak ve belgeleri çok daha detaylı şekilde test etmek durumunda kalacaktır. Ayrıca bağımsız denetimin daha az sancılı olması açısından etkin bir iç kontrol sistemi ile iç denetimin varlığı çok önemlidir. Çünkü bağımsız denetçiler, iç denetim kuvvetli olduğu durumlarda, iç denetimin çalışmalarını esas alarak denetim analizlerinin kapsamını daraltabilirler.

VIII. Sonuç

Medya sektöründe yer alan şirketlerin de diğer sektörlerdeki işletmeler gibi bağımsız denetime tabi olması demek, çeşitli işlevlerin çok daha sistemli yapılması, aile şirketlerinden kurumsal yapıya geçilmesi, görevler ayrılığı, bilgi işleme daha çok yatırım yapma gereği gibi pek çok anlam-lara gelmektedir. Çünkü bir şirketin mali işlerinin güvenilir olabilmesi için kayıtların tutulduğu sistemin de güçlü ve güvenilir olması önemli bir şarttır. Bu koşulun gerektirdiği diğer unsurlar, bağımsız denetimin de kapsamında belirleyici olan etkin bir iç kontrol sistemi ile iç denetimin ve denetim komitelerinin varlığıdır.

Bağımsız denetim zorunluluğu, özellikle mali işler alanında daha bilinçli, donanımlı ve yeni mevzuatın gerektirdiği bilgilere sahip personel istihdam etmek anlamına gelmektedir. Medya yöneticilerinin sadece editoryel değil, bu alanlarda da asgari fikir sahibi olması, en azından bu konuda bilgili kişilerin danışmanlığından yararlanması demektir.

Bağımsız denetim şartı yazılı basın şirketleri için daha kapsamlıdır. Yurt çapında günlük gazete yayımlayan şirketler, üç şarttan ikisini karşıladıkları durumlarda bağımsız denetime tabi olacaktırlar. Bu şartlar aktif büyüklüğünün elli milyon TL ve üstü olması, yıllık net satış hasılatının yetmiş beş milyon TL ve üstü olması ve/veya çalışan sayısı yüz yetmiş ve üstü olmasıdır. Burada kanun koyucular gazeteleri daha şeffaf olmaya zorlamaktadır. Kamusal sorumlulukları olan gazetelerin öncelikle kendilerinin kurallara uygun davranıyor olması önemli bir değer taşımaktadır.

Halka açık olmayan medya şirketlerinin yukarıda sayılan kriterleri karşılayanlarına da bağımsız denetim zorunluluğu ve belli finansal verilerini internet sitesinde yayınlama zorunluluğu getirilmesi ile sektöre hem ölçülebilirlik hem de veri analizi açısından önemli bir kaynak oluşturulabilecektir. Ayrıca bu zorunlulukları yerine getiren medya şirketleri için halka açılmak daha kolaylaşacaktır.

Medya şirketlerinin bünyelerinde uluslararası finansal raporlama standartlarını takip edip uygulayabilecek finansal bilginin yanı sıra yabancı dil bilgisine sahip çalışanlar bulundurmamayı ve yetiştirmeyi ilke edinmesi gerekir. Bu durum hem maddi kaynak gerektirmekte hem de sürekli eğitimi zorunlu kılmaktadır.

Günümüzde küreselleşme kavramı pek çok alanda olduğu gibi finansal alanda da etkisini göstermektedir. Sermaye çekmek hususunda sadece şirketler değil ülkeler çapında rekabetin yaşandığı söylenebilir. Sınırlı kaynaklar için ciddi bir rekabetin yaşandığı bu durumda finansal tabloların mevcut durumu ve gelecek beklentilerini mali tablo kullanıcılarıyla paylaşmak her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. İşletme yönetiminin taraflı bilgi sunma ihtimali, sunulan kadar sunulmayan verilerin bulunma olasılığının oldukça yüksek olması, karmaşık mali işlemlerin yatırımcılar tarafından anlaşılmasının güçlüğü gibi unsurlar, işletme dışından, ulusal ve hatta uluslararası saygınlığı ve itibarı olan bir denetim kuruluşunun bilgisine, görüşlerine ihtiyaç doğurmaktadır. Zaten bağımsız denetim kurumlarının varlık nedeni de budur. Bağımsız denetim kurumları objektiflikleri ve tarafsızlıkları ile yaşayabilirler.

Gerek Yeni Türk Ticaret Kanunu, gerekse Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayınlanan mevzuatın amacı, dünya standartlarında bir finansal yapıyı yakalamak, yatırım yapılabilir bir ülke olmanın gereklerini yerine getirmektir.

Yeni yürürlüğe giren mevzuata göre medya şirketlerinin yükümlülükleri artacaktır. Medya yöneticileri kamusal görevlerini objektif ve etik kurallar çerçevesinde yerine getirmenin ekonomik bağımsızlık ve güçlü bir finansal yapıyla olan bağlantısını dikkate almalıdırlar. Medya şirketlerinde de finans yöneticisinin kâr etmek, şirket değerini yükseltmek, finansal performansı artırmak çabası içinde olması ve denetim raporlarından yararlanması gerekir. Bağımsız denetçilerce onaylanmış finansal tablolar, yöneticiler, ortaklar, kredi kuruluşları, çalışanlar, kamu kurumları ve kamuoyu ile paylaşılır. Bu finansal performansın da göstergesi olan bilgiler ve mali tablolar güvenilir, inanılır, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun, gerçeği doğru yansıtan raporlarda ifadesini bulur. Medyada yer alan şirketlerin işlevleri gereği finansal yönetimdeki denetim olgusunun, başka sektörlerde yer alan işletmelere örnek olması gerekir. Bu hususun önemi şeffaflıkla birlikte, uluslararası standartlara yaklaşmanın avantajı olarak değerlendirilmelidir.

Bu çerçevede medya şirketlerinde;

- Tüm organizasyonel yapıların özellikle mali işler fonksiyonlarının gözden geçirilerek, bağımsız denetim ve raporlama konusunda yeni yasaları ve uygulamaları takip edebilecek bilgili elemanlar istihdam edilmesi ve yetiştirilmesi,

- İç kontrol sisteminin geliştirilmesi,
- Şirket büyüklüğü bunu taşıyacak durumda ise denetim komitesi oluşturulması,
- Halka açık şirketlerin tabi olduğu kurumsal yönetim ilkeleri konusunda bilgi edinilerek uygulanabilirliğin sağlanması,
- Yazılı basında özellikle gelişmiş ülkelerde dahi tirajların düşme eğiliminde olduğu göz önüne alınarak, risk yönetimi uygulamaları çerçevesinde, yazılı basınla ters düşmeyecek yeni iş kollarında iş geliştirmenin düşünülmesi,
- Başta Sermaye Piyasası Kurulu ve Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu olmak üzere Yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte bu kadar büyük atılımların yapıldığı, dünya standartlarında şeffaflığının öngörüldüğü uygulamaların geliştiği bu süreçte ulusal medya şirketlerinin hepsinin halka açılmasının yararlı olacağı,
- Kurumsal internet sitesi kurma yükümlülüğünü de avantaja çevirme adına burada yabancı yatırımları da çekecek şekilde proaktif uygulamalar yapılması,
- Medya şirketleri için öngörülen şartların daha alt sınırdan başlaması ve birçok ulusal medya şirketlerinin bu kanun kapsamına dâhil edilmesi yararlı olacaktır.

Halen halka açık olan Doğan Grubu medya şirketleri, (Hürriyet, Doğan Gazetecilik, Doğan Burda, Doğan Yayın Holding) İhlas Gazetecilik ve Taraf Gazetecilik dışında reklam pazarında ön sıralarda yer alan Sabah, Habertürk, Milliyet, Vatan ve Zaman gibi gazetelerin sahibi olan şirketlerin bağımsız denetim kapsamına girme ihtimali çok yüksektir.

Son mevzuat gereklilikleri de ulusal medya şirketlerinin hepsini halka açık şirket uygulamalarına yaklaştırmaya zorlamaktadır.

Sonuç olarak bağımsız dış denetimin sağlıklı sonuçlar verebilmesi için elinde sağlıklı bilgilerin olması gerekir. Bu nedenle kurum içi denetimin, özellikle medya işletmelerinde son zamanlarda önemi belirlenmiş ve birçoğunda denetim komiteleri kurularak kurum içi denetimin etkin

olması sağlanmıştır. İç denetim görevini yapmadığı zaman bağımsız dış denetimin de etkinliği azalır. Bu nedenle çift taraflı bir denetim mekanizmasının kurulması ve işlerlik kazanması kamuoyunun güvenini artıracaktır. Bağımsız dış denetim, borsada güvenilirliği sağlamaya çalışan bir kurumdur. Güven konusu medya işletmesi yöneticileri yönünden de önemli olup, dış denetim sayesinde gerçek finansal durumlarını daha iyi öğrenebilir ve karar mekanizmalarında kullanabilirler. Günümüzde karşılaştığımız bazı iç denetim sorunları şüpheli karşılanmakta olduğu için bağımsız dış denetimin önemi daha da artmaktadır. Medya işletmelerinin, kurum içi denetimi ve iç kontrol sistemini geliştirmesi ve dış denetimle koordineli çalışması bütün çıkar grupları için güven yaratacaktır. Kamuoyundaki bu güven ve finansal bilgilerin şeffaflığı, yasalardaki ve uygulamalardaki aksaklıkların giderilmesi, yeni yasal düzenlemelerin işlerlik kazanması ve yararlı görülen önerilerin gerçekleşmesi halinde medya sektöründeki holdinglerin ekonomiye olumlu etkileri olacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

- [1] Picard, R. G., (2002). The Economics and Financing of Media Companies, Fordham University Press, USA, s. 156.
- [2] Fred, W., Copeland, J. and Thomas, E., (1989). Managerial Finance, The Dryden Press, USA, s. 8.
- [3] Dâi, T. U., (1990). Financial Accounting, Principles and Turkish Accounting Practices, Marmara Üniversitesi Yayınları No:491. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No:387, İstanbul, s. 9,11.
- [4] Dâi, T. U., (2008). Basın İşletmelerinin Finansal Yapısı, Beta, İstanbul, s. 121-122, 270.
- [5] Picard, R. G., (1989). Media Economics, Concepts and Issues, Sage Publications, New York.
- [6] Ricchiute, D. N., (1998) Auditing Concepts and Standards, South Western Publishing Co, Ohio s. 211.
- [7] IFRS, (2013). "Adoption BY Country PwC", <http://www.pwc.com/us/en/issues/ifrs-reporting/publications/ifrs-status-country.jhtml>. 12.08.2013.
- [8] T.C. Resmi Gazete, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu. (27846), 13.01.2011.
- [9] T.C. Resmi Gazete, Bağımsız Denetim Yönetmeliği. (28509), 26.12.2012.
- [10] TÜSİAD, (2012). "Uygulama Örnekleriyle Birlikte A'dan Z'ye Denetim Komiteleri", http://www.tusiad.org.tr/_rsc/shared/file/A-dan-Z-ye-Denetim-Komiteleri.pdf. 22.08.2013.

Türkân Uğur DÂİ / turkanugur@marmara.edu.tr

Prof. Dr. Türkân Uğur DÂİ was born in Istanbul in 1954 and graduated from TED Ankara College High School in 1972. She graduated from the Faculty of Economic and Administrative Sciences at Gazi University in 1976. She received her Ph. D. degree in finance from Marmara University. She became associate professor in the Department of Business Administration and professor in the Sub-Department of Media Economics and Administration at the Faculty of Communications in 1988 and 1993 respectively. Her academic works, five books and various articles have been published both in Turkish and in English. She is a member of the Senate in Marmara University and head of the Department of Journalism at the Faculty of Communications. Her research areas are Management, Finance, Auditing and the Media.